

- Når det gælder den aftalesluttende organisations egne medlemmer, kan det vedtages, at medlemmerne er frit stillet med hensyn til at beslutte at stå uden for en aftale. Disse vil i så fald kunne nedlægge individuelt forbud.
- Alle rettighedshaverorganisationer, der indgår aftaler med aftalelicensvirkning i henhold til den generelle aftalelicensbestemmelse, skal i lighed med den gældende ordning godkendes af Kulturministeriet. Dermed sikres ordnede forhold med henblik på bl.a. at sikre organisationernes repræsentativitet. En rettighedshaverorganisation vil typisk kunne søge om godkendelse i forbindelse med indgåelse af en konkret aftale om en nærmere bestemt udnyttelse. Ved godkendelsen skal Kulturministeriet udvise varsomhed og påse, at der ikke sker misbrug, således at der vitterlig ikke godkendes organisationer på eneretsbasis.
- I forbindelse med udarbejdelse af lovudkast skal det overvejes, om der er behov for en præcisering af betingelserne for repræsentativitet, når det gælder aftalelicensaftaler, der omfatter orphan works. Det vil formentlig være hensigtsmæssigt med en enkelt præcisering i lovbemærkningerne i forhold til fællesorganisationer, fx Copydan Tekst & Node. Når en sådan kollektiv rettighedshaverorganisation indgår aftaler om fx digital kopiering af tekster i ABM-institutioner, og den anses som repræsentativ på grund af medlemsorganisationernes (fx Dansk Journalistforbund) repræsentativitet, bør fællesorganisationen anses som generelt repræsentativ på sit forvaltningsområde, dvs. også i forhold til visse særlige kategorier eller underkategorier af værker, typisk hvor der ikke måtte eksistere en organisation.
- For at styrke mulighederne for indgåelse af aftaler mellem fx kulturarvsinstitutioner og rettighedshaverorganisationer udvides ophavsretslovens mæglingsbestemmelse til at dække samtlige områder, der kan dækkes af aftalelicens. Det betyder fx, at mægling vil kunne sættes i værk som led i forhandlingerne om en aftalelicensaftale vedrørende orphan works.«

3.3. Kulturministeriets overvejelser og forslag

3.3.1. Generelt

Aftalelicensen har vist sig at være en velfungerende og nem måde at klarere rettigheder på, navnlig når det gælder masseudnyttelse af værker. Fordelen for brugerne er, at de kun behøver at indgå aftale med én rettighedshaverorganisation om en bestemt form for udnyttelse. Fordelen for rettighedshaverne er, at der rent

faktisk indgås aftaler og betales vederlag for udnyttelse af værker, som ellers i mange tilfælde ville finde sted uden betaling.

Kulturministeriet har en overordnet målsætning om, at ophavsretten skal fungere bedst muligt i praksis. Som led i dette bør mulighederne for at klarere de nødvendige rettigheder også forbedres. Aftalelicens kan være et hjælpemiddel, da den udgør en enkel metode til at klarere en bred vifte af rettigheder på.

I rapporten fra den ophavsretlige undergruppe har såvel brugere som rettighedshavere udtalt sig positivt om aftalelicensmodellen. Et flertal i gruppen har samtidig tilkendegivet et ønske om, at de nuværende specifikke aftalelicensbestemmelser opretholdes, bortset fra sådanne som findes overflødige.

De fleste af de eksisterende aftalelicensbestemmelser har været gældende i en årrække og er udtryk for, at der fra lovgivers side er lagt vægt på, at der på visse områder synes at være et særligt behov for kollektive løsninger med aftalelicens, fx kopiering i skoler og genanvendelse af DR's, TV 2/DANMARK A/S' og de regionale TV 2-virksomheders arkiver.

På den baggrund finder Kulturministeriet, at samtlige specifikke aftalelicensbestemmelser, som findes i ophavsretsloven, bør videreføres uændret.

Kulturministeriet finder samtidig, at den samfundsmæssige og teknologiske udvikling har påvist et behov for, at aftalelicenskonstruktionen også bør kunne finde anvendelse på nye udnyttelsesområder. Det drejer sig fx om digitalisering og formidling af den kulturarv, som befinder sig på biblioteker, på museer, i DR's arkiver og i andre kulturarvsinstitutioner.

Kulturministeriet foreslår derfor en udvidelse af aftalelicensmulighederne i ophavsretsloven, således at der ud over de nuværende specifikke aftalelicenser indføres en generel hjemmel til aftalelicens på nye områder, hvor både rettighedshavere og brugere finder behov for det og kan blive enige om det. Den generelle aftalelicens skal ses som et supplement til de eksisterende specifikke aftalelicensbestemmelser og kan således finde anvendelse på helt nye områder eller fungere som tillæg til de i forvejen gældende aftalelicensbestemmelser.

Fordelen ved denne konstruktion er, at den giver parterne den fornødne fleksibilitet til at anvende aftalelicens på områder, hvor det ikke er muligt at klarere alle rettigheder direkte med de enkelte rettighedshavere. Det skal i den forbindelse understreges, at aftalelicens er en alternativ løsning, der kan benyttes, hvis det system, der er ophavsretslovens udgangspunkt: individuelle aftaler direkte med rettighedshaverne, ikke er